

Itthon tanultam, itthon boldogulnék!

Egyre égetőbb gond Magyarországon a szakemberhiány. Összeurópai, nem tipikusan magyar problémáról van szó, a hazai helyzetet azonban súlyosbítja az iparosok nyugatra vándorlása. A képzés az utóbbi években kezdett reagálni a helyzetre, immár egyre többen ismerik fel, hogy egy jó szakma felér egy diplomával.

Póth Gábor fővárosi késes-köszörús 22 évnyi munka után nyitotta meg saját tulajdonú üzletét, korábban közalkalmazottként és bérelt műhelyben is dolgozott egyéni vállalkozóként. Háztartási vágóeszközök, kerti szerszámok szakszerű élezését, javítását vállalja. Kihalófélben levő szakma az övé. Sok a megrendelés, de sok a munka is. A baráti körében dolgozó, tapasztalattal rendelkező iparosok - átlagos, 160 óras havi munkaidőt figyelembe véve - bruttó bevétele immár 400 000 forint körül mozog. Érdemes tehát elgondolkodni azon, hogy ki milyen irányba terelje bizonytalankodó gyermekét.

– Édesapám is köszörűsként dolgozott, így kézenfekvő volt, hogy én is ezt választom, hiszen így közvetlenül tőle tanulhattam a szakmát. Remek szakember volt, rengeteg tudást adott át nekem. Szeretek használhatatlan eszközökből újra hasznos és értékes tárgyakat, munkaeszközöket készíteni. Amikor pedig elkészül a munkadarab, és átadom a tulajdonosának, a fizetésen kívül szinte mindig kapok elismerő szavakat.

Huszonhat évesen döntött úgy *Janda Olivér*, hogy szakmunkás-bizonyítványt szerez esti OKJ-s képzésen. Érettségizett, jelenleg egy nonprofit kft.-nél üzemeltetési feladatokat lát el, ha minden jól megy, két év múlva villanszerelő lesz. Csoporttársai között szinte minden korosztály képviselti magát, váltani szeretnének, elégedetlenek jelenlegi munkájukkal, azért vállalják a tanulást, hogy később a villanszerelésből élhessenek meg.

– Munka mellett nem egyszerű iskolába járni. A tanuláshoz sok idő kell, de a képzések jók, gyakorlatok is vannak, így egy kis odafigyeléssel könnyen megszerezhető a tudás. Nagy segítség, hogy ma már két szakmát is ingyenesen lehet elsajátítani Magyarországon. A jó szakembert mindig keresik. A jövő a számítástechnikában rejlik, aminek alapja a villanyenergia. Világítani, hűteni, fűteni egyre több helyen kell, az elektromos eszközök pedig kar-

Janda Olivér

Vermes Tibor

bantartást igényelnek, nem aggodom tehát amiatt, hogy a szakképzettség megszerzése után tudok-e eleget dolgozni. Én nem tervezek külföldi munkát, ez a hazám, itt szeretnék boldogulni!

A gyakorlati tapasztalattal, modern szaktudással rendelkező, jól megfizetett iparos mindig is büszke volt kétkezi munkájára. Az utóbbi években azonban a társadalom is egyre fojtogatóbban érzi, mennyire fontos a jó iparosmunka. Az építkezéseken, lakásfelújításoknál csak többhavi várakozás után lehet festőhöz, villanszerelőhöz, vízvezeték-szerelőhöz jutni, de szakadt ruháink, levált sarkú cipőink megjavíttatása is egyre nagyobb nehézséget okoz. *Németh László*, az Ipartestületek Országos Szövetségének (IPOSZ) elnöke „civilben” ajkai építési vállalkozó, aki maga is szakemberhiánnyal küzd. Festőt, bádogost, ácsot, vízvezeték-szerelőt jó ideje nem talál. Nem szívesen beszél erről, de egyre gyakrabban panaszkodnak neki a munkaadók, hogy ma már olyan munkavállalókat is alkalmazniuk kell, akik alul-

teljesítik az elvárható szintet. S úgy véli, a lakossági szolgáltatások terén még ennél is rosszabb a helyzet! Az árak elszabadultak, a tisztességtelen vállalkozók visszaélnak a lakossági megrendelők kiszolgáltatottságával. Az iparoshiány a 2008–2009 utáni időszak életszínvonal-problémáira vezethető vissza, amikor leálltak az építkezések, s a lakosságnak nem volt pénze felújításokra sem, s a megrendelések hiánya miatt sok szakember nyugatra távozott.

– A legfájóbb persze az, amikor olyan iparosok mennek el, akik itthon szereztek többéves szakmai tapasztalatot. Őket valóban tárt karokkal várja Európa! Pedig az ilyen munkavállalókra itthon is nagy szükség lenne, de nehéz őket hazacsábítani, hiszen a magyarországi keresetek a nyugat-európai bérek 50%-át sem érik el – mondja az IPOSZ elnöke. Hozzátéve: ma már a fiatalok egy csoportja is inkább a külföldi munkavégzésben lát lehetőséget. Nem akar már tanulni, napi 10-12 órát dolgozni kezdőként, azonnal szeretne pénzt keresni, világot látni, jól élni. Takarítóként, mosogatóként, kert-

gondozóként több százezer forintot lehet keresni az EU-ban, és mellette meg lehet tanulni egy idegen nyelvet is. Ez sokszor kompenzálja a fiatalok számára az igen rossz lakhatási és munkakörülményeket.

Az IPOSZ azoknak a vállalkozásoknak az érdekképviseletét látja el, amelyek főleg hagyományos kisipari és népi kézműves-szakmákban tevékenykednek. Munkájuk mintegy kétszáz szakmára van hatással, 35 ezer vállalkozóval állnak közvetlen kapcsolatban. Tagjaik továbbképzéseken vehetnek részt, szakmai műhelyeket látogathatnak, segítséget kaphatnak például a vállalkozásirányítás, könyvelés, pályázatírás terén. Németh László úgy látja: nem lehetett már tovább halogatni a minimálbér és a garantált bérminimum, vagyis a szakmunkásalapbér emelését. Azonban a fejekben is rendet kell teremteni: a szülőknek és a tanároknak is nagy felelősségük van abban, hogy meggyőzzék a fiatalokat, egy szakma elsajátításával biztos egzisztenciát lehet teremteni Magyarországon. Nálunk a szülők ugyanis gyakran szégyellik, ha gyerekük szakmunkásnak tanul, ezért a felsőfokú tanulmányok reményében gimnáziumba íratják, még akkor is, ha előre lehet tudni, hogy az adott diploma piaci értéke csekély.

Skribek Pál gépészmérnök, aranydiplomás lakatos- és esztergályosmester, a Vecsési Ipartestület elnöke. 2000-ben az Országos Kézműves Kamara az Év vállalkozójának választotta. A szakember szerint az 50-es évek végén, amikor ipari tanuló volt, elismerte a társadalom a szakmunkásokat, a 70-es évekre azonban nagyot változott a világ, és egyre inkább a diplomások kerültek a figyelem középpontjába. Azért, hogy visszaállítsák a kétkezi munka becsületét, a megyei IPOSZ, érdekképviselettel és vállalkozókkal összefogva, nonprofit kft.-t hozott létre, így kapcsolódva be a tanulók képzésébe. Tíz, Pest megyei szakképző intézménnyel állnak kapcsolatban, innen érkeznek a diákok, a kft. vállalkozói pedig a gyakorlati képzést irányítják. Évente 100 szakmunkást oktatnak, valós munkahelyi körülmények között a piaci szférában, ami azért fontos, mert tapasztalatai szerint a képzésből jelenleg nagyon hiányzik a gyakorlati munkavégzés. A szakmunkásvizsga letétele után a tanulók nagy részének nem okoz gondot az elhelyezkedés. Az elnök úgy véli, hogy a szakképzés átalakítása során az elmúlt években számos fontos jogszabály született, de ezek a gyakorlatban nem mindig működnek. Nem lehet csupán nagyvállalatoknál elhelyezni a tanulókat, jobban be kellene vonni a képzésbe a vállalkozó iparosokat is.

Skribek Pál

– Be akarjuk bizonyítani, hogy hatékonyan meg lehet szervezni a tanulók gyakorlati képzését a mesterek műhelyeiben. Ez azonban nem könnyű feladat! Normatív támogatást kapunk ugyan, de ez nem fedezi a kiadásainkat, hiszen a szakemberképzés bonyolult feladat. Sok a költség, sok az adminisztráció, erős hivatástudat kell ahhoz, hogy egy mester időt és energiát szenteljen a fiatalok tanítására. Most készítünk elő egy pályaaorientációs programot is, melynek keretében gyerekek készségeit mérjük fel már hatodik osztályos kortól annak érdekében, hogy az általános iskola befejezése után tudatosabban válasszanak szakmát. Ezen a területen nálunk nagy hiányosságok vannak, a pályaaorientáció je-

lenleg nem elég hatékony Magyarországon, a gyerekek nem képességeiknek megfelelő szakterületet választanak, ennek pedig az a következménye, hogy a szakmunkástanulók 30-50%-a lemorzsolódik, és soha nem végzi el az iskolát.

Skribek Pál álma akkor teljesülne, ha olyan diákok kerülnének ki az iskolapadokból, akik szeretik a munkájukat, megállják a helyüket a társadalomban, nem menedzser típusú vállalkozók, azaz nemcsak irányítani tudnak, hanem szakértelemmel is rendelkeznek, és egy idő után maguk is munkahelyeket tudnak teremteni, erősítve ezzel a magyar gazdaságot.

Ilyen szakemberekké válhatnak idővel azok a fiatalok, akik 2015-ben tagjai vol-

NEM GYŐZIK A MUNKÁT

Németh László, az IPOSZ elnöke

– Mekkora megtartó erőt jelenthet az iparosok számára a januártól életbe léptetett 25 százalékos szakmunkás-béremelés?

– A 25 százalékos szakmunkás-béremelés nagyon fontos intézkedés, de önmagában nem jelent elég motivációt a pályaválasztók számára. A fiatalok elvándorlását nem lehet megakadályozni, ha a szakképzés szerkezetén nem változtunk. Magyarországon ettől a tanévtől szakgimnáziumban, szakközépiskolában, speciális nevelési igényeket kielégítő szakiskolában és felnőttképzés keretén belül lehet szakmát tanulni. A képzést végző intézmények gyakran az alapoktatás hiányait kénytelenek pótolni, pedig nem ez lenne a feladatuk. Ráadásul, függetlenül attól, hogy érettségivel járó vagy érettségi vizsga nélküli bizonyítványt kap-e a diák, a gyakorlati képzés sajnos mind a mai napig megoldatlan. A szakképző intézményekben főleg tanműhelyekben folyik az oktatás. Ebben a steril környezetben a diák nem tanulja meg olyan mélységig az adott szakmát, hogy – az intézmény falai közül kikerülve – önállóan tudjon minőségi munkát végezni.

– Korábban nem így volt?

– A rendszerváltozás előtt egy cipész-, szabó-, kőműves-, festősegéd a mestere mellett dolgozott az iskolai évek alatt, így valóságos munkavégzés során, min-

den lehetséges munkafolyamatot látva, maga is szakemberré vált. Megtanult dolgozni, tervezni, az ügyfelekkel bánni, vállalkozást alapítani, képezni magát. Németországban például ma is kötelező a mestervizsga a vállalkozás-alapításhoz. Nálunk vállalkozási szabadság van, a szakemberek nem érdekeltek a mesteroklevél megszerzésében, és sajnos nem érdekeltek abban sem, hogy tanulókat képezzenek. Ma a frissen végzett szakmunkások jelentős részét nem szívesen alkalmazzák a cégek, mert nem rendelkeznek szakmai tapasztalattal. Egy szakma teljes körű elsajátítása a vizsga letétele után akár még két-három évig is eltarthat, és folyamatos tanulást igényel. A béremelés tehát azoknak kedvezhet, akik vállalják az iskolatípustól függően három-öt éves tanulást majd az erre épülő szakmai gyakorlat megszerzését.

– Milyen órábérrel dolgozik egy tapasztalt kisiparos?

– Mindenképpen különbséget kell tenni a fővárosi és a vidéki lehetőségek között, ráadásul a különböző vidéki régiókban is igen nagy eltérések lehetnek. Budapesten egy víz- és gázszerelő vagy közsörűs órábérére 2500 forint körül van, de vidéken – különösen a szegényebb régiókban – gyakori, hogy egy szobafestő ugyanazt a minőségű munkát, mint fővárosi kollégája 1700 forintos órábérért végzi el. Az azért leszögezhető, hogy egy jó iparos általában 2-3 hónapra előre be van táblázva, és nem kell keresgélnie a munkát. Ma már olyan mértékű a szakemberhiány, hogy a szakmunkások nem győzik a munkát, és ha nem is utasítják vissza, de szoros határidővel biztosan nem tudják elvállalni. Égető szükség lenne tehát az utánpótlásra, mert a szakemberhiány a feketegazdaságot erősíti, egyre több a kontár és az illegálisan dolgozó „vállalkozó”. ■

tak annak a magyar csapatnak, mely részt vett a São Paulóban megrendezett WorldSkills szakmunkástanuló-versenyen, 2016-ban pedig az EuroSkills Göteborg megmérettetésén. Az európai fordulóra 28 ország delegált fiatal szakembereket. A magyar csapat a nyolcadik helyen végzett, de egyéniben arany-, ezüst- és kivilósági érmeikkel térhettek haza. Fata Dávid festő és dekoratőr szakmában erősítette a csapatot.

– Sosem akartam egyetemre menni, mindig is az alkotó, kétkézi munka vonzott. A szakmát igazán a mesterem szeretette meg velem. Szerencsés vagyok, hogy ma már együtt dolgozunk, és kollégámnak nevezhetem. Korábban rendszeresen indultam a Szakma Sztár és a SkillsHungary versenyeken, ma már saját tanulóimat készítem fel a kihívásra. Ahhoz, hogy valaki jó szakemberré váljon, sok szorgalom és kitartás szükséges. A feltételek Nyugat-Európában persze sokkal kedvezőbbek. Egy szakmát tanuló diák Németországban ezer euró ösztöndíjat is kaphat havonta, a legjobb francia festőtanoncok pedig akár a versailles-i kastélybirtok falain is gyakorolhatnak, de én itthon szeretnék eredményeket elérni! Itthon tanultam a szakmát, itthon váltam azzá, aki vagyok! Mestervizsgára készülök, és jó lenne, ha egyszer majd az én tanulóm nyerné meg a WorldSkills szakmai olimpiát! Addig is próbálom népszerűsíteni a magyar szakképzést, hiszen 2018-ban Budapest ad majd otthont az EuroSkills versenynek. A reklámfilm már el is készült, büszke vagyok arra, hogy én is szerepelhetek benne!

Fata Dávid az Érdi Szakképzési Centrum Kiskunlacházi Szakképző Iskolájában szerezte meg szakmunkás-bizonyítványát. Korábban az iskolát a Klik (Klebsberg Intézményfenntartó Központ) irányította, de mióta az érdi központhoz tartoznak, észszerűbbek a döntések, és gyorsabban teljesülnek a kérések. Az intézményben évente 70 diák végez. Közülük mintegy negyvenen kapnak érettségi nélküli, harmincan érettségivel együtt járó szakmunkásoklevelet. Majoros Zoltán igazgató szerint a fiatalok 50-70 százaléka a szakmában marad.

– A legtöbb gyerek kőművesnek, asztalosnak, festőnek, hegesztőnek tanul, és képzünk eladókat is. Villanszerelőnek vagy vízvezeték-szerelőnek azonban szinte senki sem jelentkezik, pedig ha valaki hiányszakmát választ, akkor havi 40 000 forint ösztöndíjat is kaphat. Az egész országban gondot okoz, hogy nincsen elég szakmunkástanuló. A hatvanas években

még az általános iskolát végzettek fele választott szakmát, ma ez az arány 20 százalékra tehető, ráadásul közülük sokan úgynevezett megélhetési tanulók, nem érdeklő őket az adott szakma, tanácstalanok, kényszerből járnak iskolába. Szorgalmas diákjaink azonban idővel kiváló szakemberré válhatnak.

Majoros Zoltán úgy véli, az iskola növendékeire ösztönzően hat, hogy festő- és asztalostanulóik az elmúlt öt évben mindig dobogós helyeken végeztek az országos megmérettetésekben. Hisz a Szakma Kiváló Tanulója verseny mottójában, nevezetesen: „A jó szakma felér egy diplomával!”

Szabó Judit